

การจัดกำลังพลสำรองและการเกณฑ์ทหารศึกษากฎหมายไทย
เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ*
RESERVE FORCE ORGANIZATION AND MILITARY CONSCRIPTION:
A COMPARATIVE STUDY OF THAI LAW AND FOREIGN LAWS

ปวิช ขำทิพย์พาทย์

Pavich Katippatee

ดลนภา นันทวโรไพ

Dolnapa Nantawaroprai

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ประเทศไทย

Faculty of Pridi Banomyong Law, Dhurakij Pundit University, Thailand

Corresponding Author E-mail: dr.fast4359@gmail.com

โทรศัพท์ 0917895955

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษากฎหมายเปรียบเทียบต่อการจัดสรรกำลังพลของกองทัพไทย โดยมุ่งเน้นศึกษาการจัดสรรกำลังพลของกองทัพไทยที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพตามหลักความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งกำลังพลสำรอง ทหารเกณฑ์ รวมถึงทหารอาชีพ จากการศึกษาพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเรื่องความมั่นคงของรัฐไว้ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐในมาตรา 52 นอกจากนี้ยังได้ บัญญัติหน้าที่ของปวงชนชาวไทยว่าบุคคลมีหน้าที่รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ ไว้ในมาตรา 50 (5) ประกอบกับพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 ระบุว่าชายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายมีหน้าที่ รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน ตามมาตรา 7 ทำให้การรับราชการทหารเป็นหน้าที่ของชายที่มีสัญชาติไทยทุก คน จึงได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกหบทวนกำลังพลสำรองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเป็นการเตรียมความพร้อมของกำลังพลสำรอง และให้มีการนำเทคโนโลยีทางการทหารสมัยใหม่มาปรับใช้ในการฝึกอบรม รวมถึง ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพให้กับทหารเกณฑ์ เพิ่มสิทธิและสวัสดิการให้กับทหารเกณฑ์ และจากการศึกษากฎหมาย เปรียบเทียบทำให้เห็นถึงความแตกต่างของการดำเนินการในต่างประเทศกับประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยประเทศ ที่ใช้ระบบการเกณฑ์ทหารแบบบังคับเกณฑ์ คือ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศที่ใช้ระบบแบบ สมัครใจ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมนี ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนากำลังพลสำรองให้มีประสิทธิภาพและ เตรียมพร้อมเสมอ รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีทางการทหารและส่งเสริมการเรียนรู้ให้กำลังพลทหารเกณฑ์ จะทำให้กำลังพลสำรองและทหารเกณฑ์มีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อความมั่นคงของกองทัพไทย

คำสำคัญ : กำลังพลสำรอง, การเกณฑ์ทหาร, การฝึกทหาร

* Received 26 December 2025; Revised 5 February 2026; Accepted 15 February 2026

Abstract

This thesis aims to conduct a comparative legal study on the Conscription System in the Royal Thai Armed Forces. The study focuses on ensuring that military personnel allocation is sufficient and effective in accordance with the principles of national security. It examines reserve forces, conscripted personnel from compulsory military service, as well as professional soldiers, all of which affect the national security of Thailand. The study further finds that the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017) addresses matters of state or national security in Chapter V on the Duties of the State, particularly under Section 52. This provision requires the State to protect the Monarchy, independence, sovereignty, territorial integrity, and areas over which Thailand exercises sovereign rights, as well as overall state security. In addition, the Constitution sets out the duties of the Thai people by providing, under Section 50(5), that individuals are required to perform military service as prescribed by law. Together with the Military Service Act B.E. 2497 (1954), which states in Section 7 that all males of Thai nationality are personally required to perform military service, military service is therefore a legal duty of all Thai male nationals. Based on these findings, the study offers recommendations to improve training and refresher programs for reserve forces in order to enhance their effectiveness and readiness. It also suggests the adoption of modern military technologies, along with the promotion of vocational and professional learning for active-duty soldiers. In addition, improving the rights and welfare of active-duty and conscripted personnel would help encourage a sufficient number of individuals to serve voluntarily as active-duty or conscripted soldiers, thereby supporting the national security of Thailand.

Keywords: Reserve Force, Military Conscription, Military Training

บทนำ

ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ ได้บัญญัติเรื่องความมั่นคงของรัฐหรือความมั่นคงของชาติไว้ โดยรัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย และพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2559 ก็ได้ให้ความหมายของความมั่นคงแห่งชาติ สรุปได้คือ ประเทศอยู่ในภาวะที่ไม่มีภัยคุกคาม ประชาชนอยู่อย่างปกติสุข และประเทศมีความพร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆอันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ โดยองค์ประกอบความมั่นคงแห่งชาติที่สำคัญประการหนึ่ง คือด้านความมั่นคงแห่งชาติทางด้านทหาร ซึ่งหมายถึง สามารถป้องกันเอกราชและอธิปไตย รวมถึงผลประโยชน์ของชาติไว้ได้ ความพร้อมด้านการทหารมีทั้งกำลังพล เทคโนโลยี อาวุธที่ทันสมัย ถ้ามีการรุกรานจากรัฐต่างประเทศสามารถตอบโต้ได้ทันทั่วทั้งที่ สามารถป้องกันประชาชนและดินแดนของตนเองได้ ขจัดภัยที่คุกคามจากภายนอกและควบคุมภัยที่เกิดภายในประเทศได้ และมี

ผู้นำที่เข้มแข็ง ดังนั้นการมีกำลังพลของทหารที่เพียงพอก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อด้านความมั่นคงของประเทศโดยตรง (อริย์ธัช แก้วเกาะสบบ้า, 2563)

นอกจากกำลังพลของทหารประจำการหรือทหารอาชีพที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศแล้ว กำลังพลสำรองก็มีความสำคัญเช่นกัน โดยความสำคัญของกำลังพลสำรองและความจำเป็นของกระทรวงกลาโหม กำลังพลสำรองเป็นกำลังทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญในการรักษาความมั่นคงและอธิปไตยของชาติ ในยามปกติกำลังพลสำรองเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติสาธารณะรูปแบบต่างๆ เมื่อประเทศเข้าสู่ภาวะสงครามกำลังพลสำรองจะเข้ารับราชการทหาร ในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกำลังทหารประจำการในการป้องกันประเทศ กำลังพลสำรองจึงเป็นเครื่องชี้วัดอย่างหนึ่งว่าประเทศมีความมั่นคงมากน้อยเพียงใด หากกำลังพลสำรองมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ พร้อมทั้งจะเสียสละ เพื่อความมั่นคงของประเทศ ประชาชนทุกคนในชาติจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความปกติสุข ยังคงรักษาเอกราชของชาติไทยไว้ได้ตลอดไป ในปัจจุบันโอกาสที่จะเกิดภัยสงครามขนาดใหญ่จะเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก แต่ไม่ใช่จะไม่มีโอกาสเกิดขึ้น แต่ภัยอีกประเภท คือ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น มีผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายภารกิจในการพิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร พัฒนาประเทศ ป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และช่วยเหลือประชาชน จากภารกิจดังกล่าว กระทรวงกลาโหมจึงจำเป็นต้องจัดกำลังพลให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ แต่การดำรงสภาพกำลังทหารประจำการไว้เป็นจำนวนมากในภาวะปกติเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของประเทศ จึงต้องจัดให้มีกำลังพลสำรองที่เข้มแข็ง โดยกำลังเหล่านี้เคยได้รับการฝึกจากกองทัพมาแล้ว มีการหมุนเวียนเข้ามารับราชการทหารเสริมกำลังทหารประจำการให้เป็นส่วนหนึ่งของกำลังกองทัพ โดยกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมที่มีการบรรจุในบัญชีบรรจุกำลังตามกฎหมายว่าด้วยกำลังพลสำรอง (สัมพันธ์ ธัญพิช, 2559) และจากการศึกษาประวัติศาสตร์ ทำให้เข้าใจถึงวิวัฒนาการของระบบการเกณฑ์ทหารของประเทศไทยรวมถึงการจัดกำลังพลสำรองของประเทศไทยว่ามีความเป็นมาอย่างไรตั้งแต่สมัยก่อนกรุงสุโขทัยจนถึงยุคปัจจุบัน (กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2555) และในอดีตก็เคยมีการจัดตั้งยุวชนทหารขึ้นในประเทศไทยโดยเป็นแนวคิดในการผลิตทหารกองหนุนเพื่อที่จะสนับสนุนการรบให้กับกองทัพไทย (เจษฎา มีบุญลือ, 2553)

โดยแหล่งกำเนิดกำลังพลสำรองของประเทศไทย เป็นกองกำลังที่กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศเตรียมไว้ใช้ในยามสงครามหรือในยามที่ประเทศชาติอยู่ในภาวะคับขัน การที่จะได้มาซึ่งกำลังพลสำรองเหล่านี้ อาศัยอำนาจพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 และระบบการจัดการ ซึ่งกำลังพลสำรองเหล่านี้ ได้แก่ ชายไทยเมื่ออายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ที่เป็นทหารกองเกินสืบทอดประจำการและพลทหาร ซึ่งปลดจากประจำการเป็นกองหนุนนายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน และพลทหารอาสาสมัครที่ปลดจากประจำการเป็นกองหนุนและนักศึกษาวิชาทหารสำเร็จการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ขึ้นไป เป็นนายทหารประทวนกองหนุนหรือนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนแล้วแต่วุฒิ และชั้นปีที่สำเร็จการศึกษาวิชาทหาร ในส่วนแหล่งกำเนิดกำลังพลสำรองประเภทพลทหารมีขึ้นมาจากทหารกองเกิน เป็นกำลังพลสำรองที่ได้มาตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 โดยตรง ได้แก่ ผู้ไม่ถูกคัดเลือกเข้ารับราชการในกองประจำการ อายุ 30 ปีบริบูรณ์ ถึง 39 ปีบริบูรณ์ เป็นทหารกองหนุนชั้นที่ 2 อายุ 40 ปีบริบูรณ์ ถึง 46 ปีบริบูรณ์ เป็นทหารกองหนุนชั้นที่ 3 อายุเกินกว่า 46 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เป็นพันราชการทหารประเภทที่ 2 สืบทอดประจำการและพลทหารเมื่อปลดประจำการ กำลังพลสำรองประเภทนี้ได้มาจากหน่วยทหารต่างๆ ทั่วประเทศที่อยู่กองประจำการครบ 2 ปี แล้วปลดเป็นกองหนุนมีฐานะเป็นพลทหารกองหนุนประเภทที่ 1 โดยให้อยู่ในชั้นกองหนุนต่างๆ รวม 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 จำนวน 7 ปี, ชั้นที่ 2 จำนวน 10 ปี, ชั้นที่ 3 จำนวน 6 ปี เมื่อครบ 3 ชั้นแล้วปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ 1 กำลังพลสำรอง

ประเภทนี้กองทัพบก ถือว่าเป็นกำลังพลสำรองหลักประเภทพลทหารซึ่งจะบรรจุไว้ในแผนป้องกันประเทศ และจะเรียกเข้ารับการฝึกหัดทวนเป็นครั้งคราว (อภิสิทธิ์ เนียมกล้า, 2564)

นอกจากทหารประจำการและกำลังพลสำรองแล้ว ทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์ที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพก็มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของประเทศ ปัจจุบันกฎหมายได้บัญญัติหน้าที่ของประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 ที่เกี่ยวข้องกับการเกณฑ์ทหารของประเทศไทย ดังนี้ ประชาชนที่เกิดในประเทศไทยต้องมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่อาจจะกระทำได้อย่างใดก็ได้ตามหน้าที่รับราชการทหารซึ่งได้บัญญัติไว้ในหมวด 4 ในมาตรา 50 (5) กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ชายไทยต้องเข้ารับราชการทหารได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 ในมาตรา 7 ระบุให้ชายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายมีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน ซึ่งหมายถึง บุคคลที่เกิดเป็นชายไทยมีหน้าที่รับราชการทหารทุกคน และมาตรา 9 กำหนดให้เมื่อต้องเข้ากองประจำการจะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนดสองปีด้วย (อริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า, 2563)

ทั้งนี้ แม้ว่าการเกณฑ์ทหารในปัจจุบันจะส่งผลกระทบต่อผู้ถูกเกณฑ์แต่หากพิจารณาถึงหลักแห่งความจำเป็นในการดำเนินการเตรียมกำลังความพร้อมในการป้องกันประเทศและรักษาความมั่นคงของประเทศแล้ว ทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์ก็ยังคงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียอดเพียงพอ ซึ่งจากสถิติข้อมูลในแต่ละปีทหารทุกเหล่าทัพจะมีความต้องการจำนวนทหารเกณฑ์ ตามข้อมูลปี 2566-2568 ดังนี้ ปี 2566 มีความต้องการจำนวนทหารเกณฑ์ 93,000 นาย (สมัครใจ 35,617 นาย , เกณฑ์ตามกฎหมาย 57,383 นาย) , ปี 2567 มีความต้องการจำนวนทหารเกณฑ์ 85,000 นาย (สมัครใจ 38,160 นาย , เกณฑ์ตามกฎหมาย 46,840 นาย) (มติชนออนไลน์, 2568) และปี 2568 มีความต้องการจำนวนทหารเกณฑ์ 88,255 นาย (สมัครใจ 46,623 นาย , เกณฑ์ตามกฎหมาย 41,632 นาย) (สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก, 2568) และในปัจจุบัน ทบ.เปิดสมัครใจเป็นทหารผ่านระบบออนไลน์ก่อนการตรวจเลือกเพื่อเปิดโอกาสชายไทย รัชชชาติ พร้อมสิทธิเลือกหน่วยทหารประจำการได้ (กองทัพบก, 2568) โดยจากสถิติข้อมูลจะเห็นได้ว่านอกจากมีผู้สมัครใจเป็นทหารกองประจำการแล้ว กองทัพก็ยังคงยังมีความต้องการทหารเกณฑ์อยู่อีกจำนวนหนึ่ง โดยปัจจุบันกองทัพไทยมีกำลังพลที่สำรวจช่วงมกราคม 2568 มีทั้งหมด 606,850 นาย แบ่งเป็น กำลังพลประจำการ 360,850 นาย กำลังพลสำรอง 221,000 นาย และกำลังพลกึ่งทหาร 25,000 นาย (วุฒิปันธุ์ เปรมาสวัสดิ์, 2568) จะเห็นได้ว่านอกจากกำลังพลของทหารประจำการแล้ว กำลังพลสำรองก็มีจำนวนมากกกว่าสองแสนนาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากำลังพลประจำการของกองทัพไทยหรือทหารอาชีพที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศแล้ว กำลังพลสำรองก็มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศเช่นกัน ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลพบว่ามีประเด็นที่มีความน่าสนใจในการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้

1.วิเคราะห์แนวคิดการจัดสรรกำลังพลของกองทัพไทย เนื่องจากการมีกำลังพลทหารที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศโดยตรง และประเทศไทยมีแนวคิดในการจัดสรรกำลังพลอย่างไรให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

2.วิเคราะห์ประสิทธิภาพกำลังพลสำรองของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีการขึ้นบัญชีกำลังพลสำรองและมียอดกำลังพลมากกว่าสองแสนนาย แต่กำลังพลสำรองเหล่านั้นไม่ได้มีการฝึกหัดทวนหรือเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกำลังพลสำรองเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

3.วิเคราะห์ประสิทธิภาพทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์ของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เนื่องจากการมีกำลังพลทหารเกณฑ์เป็นผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมและอยู่ประจำการเป็นเวลา 2 ปี ซึ่งทหารเกณฑ์นั้นเป็นผู้

ที่เสียสละเพื่อประเทศชาติ ภาครัฐควรมีสวัสดิการเพิ่มเติมและมีการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับทหารเกณฑ์ โดยเมื่อปลดประจำการก็สามารถนำวิชาชีพที่ฝึกอบรมนำไปประกอบอาชีพต่อไปได้

การจัดกำลังพลสำรองและการเกณฑ์ทหารศึกษากฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากกำลังพลทางทหารเป็นหลักสำคัญประการหนึ่ง ภายใต้หลักความมั่นคงแห่งชาติ กำลังพลสำรองที่มีการขึ้นบัญชีต้องมีการฝึกทบทวนที่จริงจังในการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกำลังพล รวมถึงกำลังพลทหารเกณฑ์ ก็ต้องมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการทหาร และการเพิ่มสิทธิประโยชน์ เน้นสวัสดิการ ฝึกอบรมวิชาชีพให้ทหารเกณฑ์ ให้การตอบแทนและจูงใจในการสมัครเข้าเป็นทหารเกณฑ์เนื่องจากทหารเกณฑ์เป็นผู้ที่เสียสละในการรับใช้ประเทศชาติก็ต้องมีสิ่งตอบแทนตามสมควร เพราะหากพิจารณาตามหลักแห่งความได้สัดส่วนซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้อำนาจกับผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจอย่างพอเหมาะพอประมาณ ถือเป็นหลักพอสมควรแก่เหตุเป็นหลักการพื้นฐานในกฎหมายมหาชน กฎหมายให้เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้ แต่ต้องสมควรแก่เหตุและภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน (ภัสวรรณ อุซุงค์อมร, อาริรัตน์ โกสิทธิ์, 2556) นอกจากนี้หลักแห่งความได้สัดส่วนยังต้องพิจารณาสาระสำคัญอีก 3 ประการ คือ หลักแห่งความสมเหตุสมผล หลักแห่งความจำเป็น และหลักแห่งความได้สัดส่วนอย่างแคบ (เกรียงไกร เจริญชนาวัดน์, 2556) และแม้การเกณฑ์ทหารจะส่งผลกระทบต่อผู้ถูกเกณฑ์แต่หากพิจารณาถึงหลักแห่งความจำเป็นในการดำเนินการเตรียมกำลังพลพร้อมในการป้องกันประเทศและรักษาความมั่นคงของประเทศแล้ว ทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีย่างเพียงพอ และนอกจากนี้ต้องมีการเพิ่มโอกาสในการสอบเป็นนักเรียนนายสิบหรือนักเรียนนายร้อย เพื่ออนาคตได้เป็นทหารประจำการหรือทหารอาชีพ ก็จะมีชายไทยสมัครใจเป็นทหารเกณฑ์จำนวนมากและเพียงพอต่อความมั่นคงของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับด้านความมั่นคงแห่งชาติและการจัดสรรกำลังพลของกองทัพ
2. เพื่อศึกษากฎหมายเปรียบเทียบของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการจัดสรรกำลังพลของกองทัพ
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายต่อการจัดสรรกำลังพลของกองทัพไทย
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดสรรกำลังพลของกองทัพไทยให้มีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะวิเคราะห์หลักการและแนวคิด ด้วยทฤษฎีกฎหมาย หลักกฎหมายและประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรกำลังพลของกองทัพ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมาย การเกณฑ์ทหารและกำลังพลสำรองของต่างประเทศ การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Research) บทสรุปทั้งงานวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกณฑ์ทหารและกำลังพลสำรอง รวมถึงตำราทางวิชาการอื่นๆ เพื่อศึกษาถึงปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและนำไปสู่การจัดสรรกำลังพลของกองทัพไทยให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าความสำคัญและความจำเป็นของกำลังพลทหารมีทุกประเทศ เนื่องจากต้องการความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นแนวคิดหรือนโยบายเพื่อการป้องกันประเทศจึงยังคงต้องมียู่ด้วยการกำลังพลให้มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพตลอดเวลา ดังนั้นเพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติในการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าเป็นทหารในต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยประเทศที่ใช้ระบบการเกณฑ์ทหารแบบบังคับเกณฑ์ 2 ประเทศ คือ ประเทศ

สิงคโปร์ และประเทศเกาหลีใต้ และประเทศที่ใช้ระบบแบบสมัครใจ 2 ประเทศ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศเยอรมนี พบว่า

ประเทศสิงคโปร์ มีระบบการเกณฑ์ทหารแบบบังคับเกณฑ์ตามกฎหมาย กฎหมายเกณฑ์ทหารหลักของสิงคโปร์คือ Enlistment Act 1970 (พระราชบัญญัติการเกณฑ์ทหาร ค.ศ. 1970) สรุปได้คือกฎหมายบังคับให้พลเมืองชายสิงคโปร์และผู้พำนักถาวรทุกคนที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ต้องเข้ารับราชการทหารทุกคนเป็นเวลาประมาณ 2 ปี และกำหนดให้ผู้หญิงสามารถมีส่วนร่วมในการป้องกันประเทศด้วย และเมื่อปลดประจำการต้องเป็นทหารกองหนุนต่อจนอายุ 50 ปีและกำหนดให้มีการฝึกทบทวนทหารกองหนุน สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีขนาดพื้นที่เล็กตั้งอยู่ปลายสุดของแหลมมาลายู การป้องกันประเทศและการรักษาความมั่นคงของชาติและปกป้องอธิปไตยหรือผลประโยชน์ของชาติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ระบบการเกณฑ์ทหารแบบบังคับเกณฑ์ตามกฎหมาย และมีรูปแบบการฝึกทหารที่เข้มแข็งเป็นไปในรูปแบบของตนเอง (ธวัชชัย ผลสะอาด, 2559)

ประเทศเกาหลีใต้หรือสาธารณรัฐเกาหลี มีระบบการเกณฑ์ทหารแบบบังคับเกณฑ์ตามกฎหมาย กฎหมายหลักการเกณฑ์ทหารของเกาหลีใต้คือ พระราชบัญญัติการเกณฑ์ทหาร (Military Service Act) ซึ่งถูกบังคับโดยมาตรา 39 ของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลี ใช้บังคับเฉพาะเพศชายอายุระหว่าง 18 ปีถึงอายุ 35 ปี และสำหรับเพศหญิงจะสามารถลงทะเบียนเพื่อเรียนในฐานะกำลังสำรองซึ่งเริ่มใช้ใน ค.ศ.2010 ต่อมาใน ค.ศ.2011 ก็ได้ห้ามมิให้ลูกครึ่งสัญชาติเกาหลีเข้ารับการเกณฑ์ทหาร โดยกฎหมายการเกณฑ์ทหารนี้บังคับให้รับราชการเป็นเวลาประมาณ 2 ปี ขึ้นอยู่กับสังกัด การฝึกเบื้องต้น ประมาณ 5-6 สัปดาห์ (ขึ้นอยู่กับหน่วย) หลังฝึกเบื้องต้น จะถูกส่งไปยังหน่วยประจำการจริง ทั้งนี้สาธารณรัฐเกาหลีมีการเกณฑ์ให้ไปเป็นข้าราชการทำงานด้านบริการสังคมและประชาชนอีกด้วย หลังปลดประจำการกำหนดให้มีการฝึกทบทวนทหารกองหนุนด้วย

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีระบบกฎหมายที่ได้แนวคิดมาจากกฎหมายของอังกฤษซึ่งเป็นรูปแบบจารีตประเพณี โดยกฎหมายได้แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ กฎหมายระดับสหพันธรัฐ โดยเป็นกฎหมายกลางของประเทศ และกฎหมายระดับรัฐ โดยเป็นกฎหมายที่อยู่ภายใต้พันธรัฐโดยจะออกกฎหมายมาบังคับใช้ในรัฐของตนเอง (ดวงจิตต์ กำประเสริฐ, 2543) ปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ระบบสมัครใจ (Volunteer System) ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา (Constitution of the United State of America 1789) ในอนุมาตรา 8 ก็ได้กำหนดหน้าที่ของประชาชนในการรับราชการทหารว่า รัฐสภามีอำนาจในการจัดเตรียมกองกำลังและฝึกฝนกองกำลังทหารในประเทศ ด้วยเหตุนี้พลเรือนชาวอเมริกันต้องเข้ารับราชการทหาร และการคัดเลือกเข้ารับราชการทหารตามมาตรา 3 ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนซึ่งเกิดอยู่ในประเทศว่า ประชาชนซึ่งอายุครบ 18-26 ปีบริบูรณ์ มีหน้าที่จะต้องไปขึ้นทะเบียนไว้ และถือได้ว่าเป็นการควบคุมกำลังสำรองวิธีหนึ่ง (วิบูล ขยันกิจ, 2544) ในส่วนของกำลังรบหลักของสหรัฐอเมริกา (Total Force) มีกำลัง 2 ส่วน ได้แก่ กำลังพลประจำการ และกำลังพลสำรอง โดยแบ่งได้เป็นอีก 2 ประเภท คือ ประเภทแรก Reserve และประเภทที่สอง National Guard โดยกำลังพลนี้ที่มีมาจากผู้ที่สมัครใจเป็นทหารและมีการขึ้นบัญชี รวมถึงการเป็นกำลังพลสำรองของประเทศที่มีการทำสัญญาและเมื่อครบกำหนดก็สามารถต่อสัญญาได้ (อภิสิทธิ์ เนียมกล้า, 2564)

ประเทศเยอรมนีหรือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ใช้ระบบสมัครใจ (Volunteer System) แต่ยังคงกฎหมายพื้นฐาน (Grundgesetz) และกฎหมายเกณฑ์ทหาร (Wehrpflichtgesetz) ไว้เป็นเครื่องมือทางกฎหมาย ปัจจุบันกำลังปรับเปลี่ยนสู่ระบบการรับราชการทหารแบบสมัครใจรูปแบบใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความมั่นคงในยุโรปเป็นประเทศที่มีการปกครองแบบสหพันธ์สาธารณรัฐแบบมีรัฐธรรมนูญและรัฐสภา โดยสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีระบบการผลิตกำลังพลสำรองของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และมีระบบการควบคุมกำลังพลสำรอง ได้มีการแบ่งกำลังพลสำรองออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทกำลังพลสำรองพร้อมรบ คือ ที่ปลด

ประจำการ 1 ปี , ประเภทกำลังพลสำรองเตรียมพร้อม คือที่ปลดประจำการแล้ว 6 ปี ถึง 8 ปี, และประเภทกำลังพลสำรองทั่วไป คือทหารกองหนุนอายุไม่เกิน 45 ปีบริบูรณ์ (อภิสิทธิ์ เนียมกล้า, 2564)

ประเทศไทย มีระบบการเกณฑ์ทหารแบบบังคับเกณฑ์ตามกฎหมาย กฎหมายหลักการเกณฑ์ทหารของประเทศไทยคือพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 ที่กำหนดให้ชายไทยเมื่ออายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ต้องขึ้นบัญชีทหารกองเกินและเมื่ออายุครบ 21 ปีบริบูรณ์ต้องเข้ากับการคัดเลือกเป็นทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์และเมื่อต้องเข้ากองประจำการจะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนดสองปี มีรูปแบบการฝึกทหารตามที่กองทัพอำนาจ ซึ่งเมื่อปลดจากประจำการจะเป็นกองหนุนที่มีฐานะเป็นพลทหารกองหนุนประเภทที่ 1 ทั้งนี้รวมถึงนักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 3 ขึ้นไปด้วย นอกจากนี้ผู้ที่ไม่ถูกคัดเลือกเข้ารับราชการในกองประจำการ ให้เป็นทหารกองหนุนประเภทที่ 2 ตามจำนวนปีตามที่กฎหมายกำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดการจัดสรรกำลังพลของกองทัพไทย จากการศึกษาพบว่า (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560) ได้บัญญัติเรื่องความมั่นคงของรัฐ หรือความมั่นคงของชาติไว้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้บัญญัติไว้ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐในมาตรา 52 และตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2559 มาตรา 4 ความมั่นคงแห่งชาติ หมายความว่า ภาวะประเทศปลอดจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ต่างๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ โดยองค์ประกอบความมั่นคงแห่งชาติที่สำคัญประการหนึ่งคือ ด้านความมั่นคงแห่งชาติทางด้านทหาร ซึ่งหมายถึงสามารถป้องกันเอกราชและอธิปไตย รวมถึงผลประโยชน์ของชาติไว้ได้ ความพร้อมด้านการทหารมีทั้งกำลังพล เทคโนโลยี อาวุธที่ทันสมัย ถ้ามีการรุกรานจากรัฐต่างประเทศสามารถตอบโต้ได้ทันทั่วทั้งที่ สามารถปกป้องประชาชนและดินแดนของตนเองได้ ขจัดภัยที่คุกคามจากภายนอกและควบคุมภัยที่เกิดภายในประเทศได้ และมีผู้นำที่เข้มแข็ง

ดังนั้น การมีกำลังพลของทหารที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อด้านความมั่นคงของประเทศโดยตรง

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพกำลังพลสำรองของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ จากการศึกษาพบว่า กองทัพไทยมีกำลังพลที่สำรวจช่วงมกราคม 2568 จำนวน 221,000 นาย โดยในยามปกติกำลังพลสำรองเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือปัญหาภัยพิบัติสาธารณะของประเทศ แต่เมื่อประเทศเข้าสู่ภาวะสงครามกำลังพลสำรองนี้จะเข้ารับราชการทหาร เพื่อเข้าร่วมกับกำลังทหารประจำการในการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันประเทศ กำลังพลสำรองจึงเป็นเครื่องชี้วัดอย่างหนึ่งว่าประเทศมีความมั่นคงเพียงใด ในปัจจุบันโอกาสที่จะเกิดภัยสงครามขนาดใหญ่จะเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก แต่ในข้อเท็จจริงก็ไม่มีสิ่งใดการันตีว่าจะไม่มีโอกาสเกิดภัยสงครามขนาดใหญ่ขึ้นได้ นอกจากนี้ในปัจจุบันก็ยังมียกอีกประเภทหนึ่ง โดยเฉพาะภัยคุกคามที่เป็นปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติดังกล่าวนี้ก็มีผลกระทบต่อประชาชนในประเทศเป็นจำนวนมาก ดังนั้นกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายภารกิจในการปกป้องรักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากภัยพิบัติและช่วยเหลือประชาชนจากภารกิจดังกล่าวกระทรวงกลาโหมจึงจำเป็นต้องจัดกำลังพลที่เพียงพอและให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่มีความจำเป็นตามที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ในข้อเท็จจริงการจะดำรงสภาพกำลังทหาร

ประชากรไว้เป็นจำนวนมากในภาวะปกติเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของประเทศเป็นอย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีกำลังพลสำรองที่เพียงพอและมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำลังเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นกำลังพลที่เคยได้รับการฝึกวิชาทหารจากกองทัพบกแล้ว และกำหนดให้มีการหมุนเวียนเข้ามารับราชการทหารเสริมกำลังทหารประจำการให้เป็นส่วนหนึ่งของกำลังกองทัพบก และจัดอยู่ในบัญชีบรรจุกำลังตามกฎหมายว่าด้วยกำลังพลสำรอง นอกจากนี้จะเห็นได้ว่ามีการให้ศึกษาด้านวิชาการทหารแก่นักเรียนเพศชาย และเพศหญิงที่สมัครใจเข้ารับการเรียนวิชาทหาร ก็เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับกำลังพลสำรองในอีกรูปแบบหนึ่งเพราะว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้รับการเรียนวิชาทหาร ฝึกระเบียบวินัย ฝึกความอดทน และฝึกธรรมเนียมตามรูปแบบของทหาร เพราะเมื่อนักศึกษาวิชาทหารสำเร็จการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่สามขึ้นไป ก็จะเป็นทหารกองหนุน ส่วนตำแหน่งก็ขึ้นอยู่กับวุฒิและชั้นปีที่สำเร็จการศึกษา และพร้อมประจำการได้ทันทีเมื่อประเทศเข้าสู่ภาวะสงคราม เมื่อพิจารณาจากข้อมูลจะเห็นว่ากำลังพลสำรองของประเทศไทย มีการจัดอยู่ในบัญชีบรรจุกำลังตามกฎหมายว่าด้วยกำลังพลสำรองและมียอดกำลังพลจำนวนมาก แต่ในข้อเท็จจริงกำลังพลสำรองนี้ไม่ได้มีการสั่งการหรือวางแผนให้มีการฝึกทบทวนหรือพัฒนากำลังพลให้มีประสิทธิภาพที่มีความชัดเจน จากข้อมูลการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อปฏิบัติราชการ หรือเพื่อทดลองความพร้อมและในการระดมพล กฎหมายให้สามารถกระทำได้ แต่คงต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก กองทัพจึงไม่ได้มีการเรียกกำลังพลเพื่อตรวจสอบฯ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบให้กระทำได้ รวมถึงการระดมพลให้กระทำได้ในเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือกรณีที่มีการรบหรือการสงคราม จนถึงขั้นที่ต้องมีการระดมสรรพกำลังของชาติ โดยการระดมพลนั้นให้กระทำได้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพกำลังพลสำรองของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกำลังพลสำรองของกองทัพบกเพื่อให้เกิดความมั่นคงของประเทศชาติ ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากข้อมูลพบว่ากำลังพลสำรองของประเทศไทย มีการขึ้นบัญชีบรรจุกำลังตามกฎหมายว่าด้วยกำลังพลสำรองและมียอดกำลังพลจำนวนมาก แต่ในข้อเท็จจริงกำลังพลสำรองนี้ไม่ได้มีการสั่งการหรือวางแผนให้มีการฝึกทบทวนหรือพัฒนากำลังพลให้มีประสิทธิภาพที่มีความชัดเจน เห็นควรให้มีการแก้ไขโดยปรับประยุกต์แนวทางมาจากประเทศสิงคโปร์เพื่อให้มีการสร้างกองหนุนที่มีประสิทธิภาพ ประเทศสิงคโปร์เน้นกองหนุนเข้มแข็ง โดยให้ทหารเกณฑ์ที่ฝึกเสร็จแล้วยังต้องเข้ารับการฝึกซ้อมทุกปีจนถึงอายุ 40-50 ปี แต่ในประเทศไทยส่วนใหญ่เมื่อปลดประจำการแล้วไม่ได้มีการฝึกต่อเนื่อง แต่ถ้านำรูปแบบการฝึกดังกล่าวนี้มาใช้จะทำให้ประเทศไทยมีกำลังสำรองคุณภาพและมีความพร้อมตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีประเทศเกาหลีใต้ที่มีระบบติดตามหลังปลดประจำการที่ดี (กองหนุน) มีการเรียกฝึกซ้ำปีละ 1-3 วัน เพื่อรักษาความพร้อมของกำลังพล ทำให้กองทัพบกมีกองหนุนที่พร้อมรบจริง ซึ่งน่าจะนำมาปรับใช้กับประเทศไทย ที่กองหนุนหรือกำลังพลสำรอง ส่วนใหญ่เป็นการขึ้นบัญชีบรรจุกำลังตามกฎหมายว่าด้วยกำลังพลสำรองแต่ไม่ได้มีการฝึกทบทวนหรือพัฒนากำลังพลสำรองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีความพร้อมและสร้างความมั่นคงที่ชัดเจน

นอกจากการฝึกทบทวนแล้ว การฝึกฝนให้กำลังพลสำรองมีความรู้ ความชำนาญที่มีหลากหลายในภารกิจ เช่น ประเทศสิงคโปร์ ถ้าไม่ได้เข้ากองทัพบก อาจไปช่วยด้านกู้ภัย ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แพทย์ฉุกเฉิน หรือเทคโนโลยีไซเบอร์ ซึ่งอนาคตประเทศไทยอาจมีการสร้างกำลังพลสำรองทางเทคโนโลยีไซเบอร์ ก็จะทำให้คนรู้สึกว่าได้ทักษะที่ใช้ได้จริง รวมถึงประเทศเกาหลีใต้มีการพัฒนาทักษะหลากหลาย นอกจากการฝึกทางทหาร ยังมีทักษะด้านเทคนิค คอมพิวเตอร์ การแพทย์ กู้ภัย และการสื่อสาร โดยทหารปลดประจำการสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในชีวิตและงานได้ ซึ่งข้อนี้ถือว่าสำคัญมากถ้าจะนำการพัฒนาทักษะหลากหลายมาใช้ในการฝึกทหาร

กองประจําการของประเทศไทย และเมื่อปลดประจําการเป็นทหารกองหนุนหรือกำลังพลสำรอง ก็จะได้กำลังพลสำรองที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์กับกองทัพไทยต่อไป

3. ผลการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพทหารกองประจําการหรือทหารเกณฑ์ของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ จากการศึกษาพบว่าทหารเกณฑ์ที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพก็มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของประเทศ โดยปัจจุบันการรับราชการทหารของชายไทย ได้ถูกบัญญัติเป็นหน้าที่ของพลเมืองชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมีพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 ที่เกี่ยวข้องกับการเกณฑ์ทหารของประเทศไทย ดังนี้ ประชาชนที่เกิดในประเทศไทยต้องมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่อาจจะกระทำได้อย่างใดก็ได้แต่อย่างไรก็ตามหน้าที่รับราชการทหารซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 50 (5) กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับพระราชบัญญัติจัดระเบียบข้าราชการกลาโหม พ.ศ.2551 มาตรา 15 กำหนดให้กองทัพไทยมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพไทย การป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม โดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ กองทัพบกมีหน้าที่ในการจัดหาลูกพล ซึ่งเป็นกำลังพลจากพลทหารประจําการที่ได้จากระบบการเกณฑ์ทหารแบบบังคับเกณฑ์ตามกฎหมาย ซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ชายไทยต้องเข้ารับราชการทหารได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 มาตรา 7 ระบุว่าชายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายมีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน ซึ่งหมายถึง บุคคลที่เกิดเป็นชายไทยมีหน้าที่รับราชการทหารทุกคน และมาตรา 9 ก็กำหนดให้ผู้ที่จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจําการและเมื่อต้องเข้ากองประจําการจะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจําการมีกำหนดสองปี

ผู้ศึกษาวิจัยได้นำเอาสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองและการเกณฑ์ทหารของต่างประเทศมาเปรียบเทียบกับประเทศไทยในระหว่างการศึกษาเปรียบเทียบและปฏิบัติหน้าที่ กำลังพลสำรองหรือทหารกองประจําการจะได้รับสิทธิประโยชน์ที่กำหนดไว้เป็นสวัสดิการ เพื่อตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย สำหรับสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองและทหารกองประจําการของประเทศสิงคโปร์ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมนี และเมื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทยในส่วนที่ยังไม่ได้กำหนดไว้ในเรื่องสิทธิประโยชน์และควรนำมาเพิ่มเติมให้กับทหารเกณฑ์ของประเทศไทยสรุปได้ดังนี้ ด้านการได้รับสิทธิเลื่อนยศ ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้สามารถมีสิทธิได้รับการพิจารณาเลื่อนยศถึงพันโท และประเทศเยอรมนี กำหนดให้สามารถได้รับการพิจารณาเลื่อนยศที่สูงขึ้นได้ตามผลการศึกษาและผลการปฏิบัติงาน ในด้านการได้รับสิทธิทางทุนการศึกษาและการพิจารณาเข้ามหาวิทยาลัย ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้สามารถได้รับทุนการศึกษาและมีสิทธิได้รับการพิจารณาเข้ามหาวิทยาลัยได้ ในด้านเบี้ยเลี้ยงการฝึก ประเทศสิงคโปร์ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศเยอรมนี กำหนดให้ได้รับเบี้ยเลี้ยงในการฝึกไว้ แต่สำหรับประเทศไทยไม่ได้กำหนดไว้ แต่กำหนดเป็นเบี้ยเลี้ยงค่าอาหารต่อวันเท่านั้นก็ควรกำหนดให้ได้รับเบี้ยเลี้ยงในการฝึกไว้เช่นกัน ในด้านเงินค่าตอบแทนในการเดินทาง ประเทศสิงคโปร์ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศเยอรมนี กำหนดเงินให้ได้รับค่าตอบแทนในส่วนนี้ไว้ของแต่ละประเทศ แต่สำหรับประเทศไทยไม่ได้กำหนดไว้และควรมีเพิ่มเติม ในด้านด้านเงินโบนัสประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้กำลังพลสำรองภายในประเทศมีสิทธิที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ในส่วนนี้ โดยการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของแต่ละประเทศ ในด้านการได้รับบรรจุในตำแหน่งพิเศษ ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้มีการบรรจุกำลังพลในตำแหน่งพิเศษ เช่น นักบิน แพทย์ ในขณะที่ประเทศไทยก็ควรกำหนดถึงการได้รับบรรจุในตำแหน่งพิเศษไว้เช่นกัน ด้านการให้บำนาญ ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ได้รับการพิจารณาการให้บำนาญแก่กำลังพลสำรองที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ทหารรับราชการครบตามหลักเกณฑ์ และประเทศเกาหลีใต้เมื่อปลดประจําการก็จะได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐ ในด้านได้รับยกเว้น

การต่อภาษีใบขับขีรถยนต์ ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้กำลังพลสำรองที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ทางทหารได้รับสิทธิประโยชน์ด้านนี้ไว้ ในด้านได้รับการลดหย่อนภาษี ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้กำลังพลสำรองภายในประเทศที่ปฏิบัติหน้าที่ หรือในระหว่างการถูกระดมได้รับการลดหย่อนภาษี และในด้านการสิ้นสุดการฝึกอบรมและปฏิบัติหน้าที่ เมื่อครบกำหนดการฝึกอบรมและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกำลังพลสำรองหรือทหารกองประจำการพบว่าประเทศสิงคโปร์จะได้รับสิทธิพิเศษในการบรรจุตำแหน่งงานในวงการพลเรือนก่อนผู้อื่น และประเทศเกาหลีใต้เมื่อปลดประจำการ จะได้รับเงินช่วยเหลือและบางส่วนสามารถสมัครงานในภาครัฐได้ง่ายขึ้น และสำหรับประเทศไทยจะมีโควตาพิเศษหรือคะแนนพิเศษในการสอบคัดเลือกเข้าเป็นนักเรียนนายสิบทหารบก

ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าประเทศไทย นอกจากที่ได้มีข้อเสนอแนะรูปแบบการฝึกอบรมที่ปรับประยุกต์ของต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนี ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ยังให้เพิ่มสิทธิประโยชน์ต่างๆของทหารเกณฑ์ เช่น สิทธิได้รับทุนการศึกษา สิทธิได้รับการยกเว้นการต่อภาษีใบขับขีรถยนต์ สิทธิการได้รับการลดหย่อนภาษี ได้รับประกันชีวิตตามวงเงิน เช่นเดียวกับสิทธิประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา หรือเมื่อปลดประจำการสิงคโปร์จะได้รับสิทธิพิเศษในการบรรจุตำแหน่งงานในวงการพลเรือนก่อนผู้อื่น และเกาหลีใต้เมื่อปลดประจำการ จะได้รับเงินช่วยเหลือและบางส่วนสามารถสมัครงานในภาครัฐได้ง่ายขึ้น เพิ่มเติมจากที่ประเทศไทยมีโควตาพิเศษหรือคะแนนพิเศษในการสอบคัดเลือกเข้าเป็นนักเรียนนายสิบทหารบกหรือนักเรียนเตรียมทหารและนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นต้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

การจัดสรรกำลังพลของกองทัพไทยให้มีจำนวนเพียงพอและมีประสิทธิภาพส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศไทยในอนาคต นอกจากทหารประจำการหรือทหารอาชีพที่มีความเข้มแข็งแล้ว กำลังพลสำรองที่มีการขึ้นบัญชีไว้ก็ควรมีการฝึกทบทวนที่ชัดเจนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเช่นกัน และนอกจากนี้ทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์ก็ควรมีการเทคโนโลยีทางการทหารสมัยใหม่มาปรับใช้ในการฝึก การเพิ่มสิทธิและสวัสดิการให้กับทหารก็จะช่วยให้มีกำลังพลสมัครใจเป็นทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์มีจำนวนเพียงพอต่อความมั่นคงของประเทศไทย ผู้ศึกษาวิจัยจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. กระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงทางทหารของประเทศไทย ควรออกกฎหมายหรือระเบียบในการฝึกทบทวนกำลังพลสำรองอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถดำเนินการได้จริง โดยให้ตั้งงบประมาณเพื่อใช้ในการฝึกทบทวนและต้องรายงานผลการดำเนินการในทราบในแต่ละปี เพื่อให้กำลังพลสำรองมีความพร้อมและมีประสิทธิภาพตลอดเวลาในภาวะที่ประเทศมีสถานการณ์ฉุกเฉินหรือภาวะสงครามที่ต้องใช้กำลังพลสำรองด้านความมั่นคง

2. กระทรวงกลาโหมบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ในการฝึกกำลังพลสำรอง หรือฝึกทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์ ให้มีความหลากหลายในสายอาชีพ เพราะนอกจากฝึกทหารแล้ว การฝึกเพิ่มเติมไปช่วยงานด้านกู้ภัย ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แพทย์ฉุกเฉิน วิชาชีพทางช่าง หรือเทคโนโลยีไซเบอร์ ก็จะทำให้คนรู้สึกว่าได้ทักษะที่ใช้ได้จริงและเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ โดยให้มีการแก้ไขกฎหมายและบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ.2558 หมวด 2 ว่าด้วยกิจการกำลังพลสำรอง ส่วนที่ 2 หน้าที่กำลังพลสำรอง นอกจากการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อปฏิบัติราชการ หรือเพื่อทดสอบความพร้อมและในการระดมพลแล้ว ให้เพิ่มการฝึกอบรมให้มีความหลากหลาย เช่น ด้านกู้ภัย ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แพทย์ฉุกเฉิน วิชาชีพทางช่าง เทคโนโลยีไซเบอร์ หรือการฝึกอบรมอื่นที่จะเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ นอกจากนี้ให้แก้ไขเพิ่มเติมในหมวดที่ 4 ว่าด้วยสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง ซึ่งนอกจาก

สิทธิประโยชน์ที่กำลังพลสำรองมีสิทธิได้รับตามกฎหมายแล้ว ยังเพิ่มเติมกรณีกำลังพลสำรองที่มาทำการฝึก ทบพทววิชาทหารและกำลังพลสำรองนี้ได้ทำการฝึกอบรมวิชาชีพที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพด้านต่างๆ ให้ กระทรวงกลาโหมบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน สามารถออกวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรให้ได้ และสามารถนำวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรดังกล่าวไปใช้เป็นคุณสมบัติในการสมัครงานหรือประกอบอาชีพต่อไป

3. กระทรวงกลาโหมและหน่วยงานภาครัฐ นอกจากโควตาพิเศษหรือคะแนนพิเศษในการสอบคัดเลือกเข้า เป็นนักเรียนนายสิบทหารบกหรือนักเรียนเตรียมทหารและนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าแล้ว ให้เพิ่มเติมสิทธิ และสวัสดิการที่มีความชัดเจนสำหรับกำลังทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์ เช่น สิทธิได้รับทุนการศึกษา สิทธิ ในการรักษาพยาบาลคนในครอบครัว สิทธิการได้รับการลดหย่อนภาษี สิทธิได้รับประกันชีวิตตามวงเงินขณะ ประจำการ หรือเมื่อปลดประจำการจะได้รับสิทธิพิเศษในการบรรจุตำแหน่งงานในวงการพลเรือนก่อนผู้อื่น นอกจากฝึกวิชาทหารแล้วให้เพิ่มการฝึกอบรมให้มีความหลากหลาย เช่น ด้านกัญญา ป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัย แพทย์ฉุกเฉิน วิชาชีพทางช่าง เทคโนโลยีไซเบอร์ หรือการฝึกอบรมอื่นที่จะเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ และ เมื่อทหารเกณฑ์ทำการฝึกอบรมวิชาชีพที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพด้านต่างๆ ให้กระทรวงกลาโหมบูรณาการ ร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน สามารถออกวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรให้ได้ และสามารถนำวุฒิบัตร หรือประกาศนียบัตรดังกล่าวไปใช้เป็นคุณสมบัติในการสมัครงานหรือประกอบอาชีพหลังจากที่ปลดประจำการ โดยให้มีการแก้ไขกฎหมายและบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 มาตรา 4 ให้เพิ่ม ความต่อไปนี้เป็นมาตรา 9/1 9/2 และ 9/3 แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497

“มาตรา 9/1 ทหารกองประจำการให้ได้รับการฝึกโดยให้มีมาตรฐานการฝึกเดียวกัน โดยให้นำเทคโนโลยี ทางทหารและหลักวิทยาศาสตร์การกีฬามาใช้ในการฝึก และให้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมด้านกัญญา ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย แพทย์ฉุกเฉิน วิชาชีพทางช่าง เทคโนโลยีไซเบอร์ ทหารประจำการที่ผ่านฝึกวิชาทหารและได้ ทำการฝึกอบรมวิชาชีพที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพนั้น ให้กระทรวงกลาโหมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน สามารถออกวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรให้ได้ และวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรดังกล่าวสามารถใช้เป็นคุณสมบัติ ในการสมัครงานหรือประกอบวิชาชีพ

การฝึกอบรมทหารกองประจำการตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามหลักการ วิธีการ และแบบที่กำหนดใน กฎกระทรวง”

“มาตรา 9/2 ให้กระทรวงกลาโหมร่วมพัฒนาเทคโนโลยีทางการทหารกับสถาบันทางเทคโนโลยี สถาบันวิจัย หรือหน่วยงานทางการศึกษาเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับกำลังพลทหารและทดแทนจำนวนกำลังพล ทหารกองประจำการในอนาคต”

“มาตรา 9/3 ทหารกองประจำการได้รับเงินเดือน การพัฒนาความรู้และการส่งเสริมวิชาชีพ และสวัสดิการ อื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

กระทรวงกลาโหมมีหน้าที่คัดเลือกให้ทหารกองประจำการซึ่งได้รับการฝึกตามระยะเวลาสามารถเข้ารับ ราชการในกระทรวงกลาโหมได้ และสามารถเพิ่มเติมสัดส่วนในการเข้ารับการศึกษาเป็นนักเรียนนายสิบทหารบก นักเรียนเตรียมทหาร หรือนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าแล้วแต่กรณี

สิทธิประโยชน์ของทหารกองประจำการตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน กฎกระทรวง”

บรรณานุกรม

- กรมยุทธศึกษาทหารบก. (2555). *เอกสารประกอบการสอน วิชา ประวัติศาสตร์ทหาร*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กองทัพบก. (2568). *ทบ.เปิดสมัครใจเป็นทหารผ่านระบบ online ก่อนตรวจเลือกฯตั้งแต่วันที่ -25 มี.ค.68 เปิดโอกาสชายไทย รับใช้ชาติ พร้อมสิทธิเลือกหน่วยทหารที่ประจำการได้*. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2568 จาก <https://rta.mi.th/32984/>
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2556). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- เจษฎา มีบุญลือ. (2553). *ความมั่นคงแห่งชาติ: การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- ดวงจิตต์ กำประเสริฐ. (2543). *กฎหมายแองโกลอเมริกันเบื้องต้น = Introduction to Anglo - American Law*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธวัชชัย ผลสะอาด. (2559). การเปรียบเทียบสมรรถนะกำลังพลระหว่างระบบเกณฑ์ทหารและระบบสมัครใจ: กรณีศึกษา ค่าพรหมโยธิน. ใน *(การศึกษายุทธศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภัสวรรณ อุซุงค์อมร, อาริรัตน์ โกสิทธิ์. (2556). ศาลปกครองกับการตรวจสอบการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ. ใน *(รายงานการวิจัย)*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- มติชนออนไลน์. (2568). *กลาโหม เปิดยอดสมัครทหาร ฟุ่ง 103% ย้อนสถิติ 5 ปี ชี้ตั้งใจรับใช้ชาติ เพิ่มขึ้นทุกปี*. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2568 จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_5556262.
- (ม.ป.ป.). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*.
- วิบูล ขยันกิจ. (2544). *การพัฒนาระบบการผลิตกำลังพลสำรองประเภทพลทหาร : ศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วุฒิปันธุ์ เปรมาสวัสดิ์. (2568). *ไทย-กัมพูชา "อยู่ลำดับไหนบนแผนที่โลก"*. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.tnnthailand.com/infographic/189907/>
- สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก. (2568). *กองทัพบกสรุปผลการตรวจเลือกทหารกองเกิน ประจำปี 2568*. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.thaitv5hd.com/web/content.php?id=48637>
- สัมพันธ์ ธัญพิช. (2559). *เจ้ากรมสรรพกำลังกำลังกลาโหม สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ.2558*. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.tdc.mi.th/pdf>
- อภิรักษ์ณ์ เนียมกล้า. (2564). *การพัฒนากฎหมายว่าด้วยรูปแบบการเกณฑ์ทหาร. (ดุษฎีนิพนธ์ นิติศาสตรบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อริย์รัช แก้วเกาะสบ้า. (2563). *การศึกษาข้อมูลวิชาการด้านการเมืองการปกครองภายในประเทศ: กรณีศึกษา ระบบการเกณฑ์ ทหารของประเทศไทย. (รายงานวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.